

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.03.1968, sp. zn. 11 Tz 13/68, ECLI:CZ:NS:1968:11.TZ.13.1968.1

Číslo: 33/1968

Právní věta: II. Při zkoumání podmínek, zda pachatel se považuje za zvlášť nebezpečného recidivistu podle § 41 písm. b) tr. zák., je délka doby, která uplynula od posledního odsouzení, jenom jedním, nikoliv jediným hlediskem, které je nutno hodnotit v souvislosti s otázkou, zda stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost je podstatně zvýšený.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.03.1968

Spisová značka: 11 Tz 13/68

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Recidiva zvlášť nebezpečná

Předpisy: 140/1961 Sb. § 41 písm. b

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 33/1968 sb. rozh.

II. Při zkoumání podmínek, zda pachatel se považuje za zvlášť nebezpečného recidivistu podle § 41 písm. b) tr. zák., je délka doby, která uplynula od posledního odsouzení, jenom jedním, nikoliv jediným hlediskem, které je nutno hodnotit v souvislosti s otázkou, zda stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost je podstatně zvýšený.

(Rozsudek Nejvyššího soudu z 19. března 1968, [11 Tz 13/68](#).)

Nejvyšší soud zrušil ke stížnosti pro porušení zákona, podané předsedou Nejvyššího soudu, rozsudek obvodního soudu pro Prahu 10 z 20. června 1966, sp. zn. 1 T 136/66 a usnesení Městského soudu v Praze z 28. června 1966, sp. zn. 2 To 301/66, kterým bylo zamítnuto odvolání obviněného proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně a přikázal obvodnímu soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obviněný ve výpovědi u hlavního líčení uvedl, že od posledního výkonu trestu pociťuje duševní potíže a trpí soustavnými bolestmi hlavy. V r. 1959 se pokusil o sebevraždu oběšením a stejný pokus

opakoval v r. 1963. V obou případech k tomu došlo při výkonu trestu odnětí svobody. Obhájce obviněného již při seznamování s výsledky vyšetřování navrhl zkoumání jeho duševního stavu znalci psychiatry a svůj návrh opakoval během hlavního líčení a dále v písemném vyhotovení odvolání obviněného. Odůvodnil jej poukazem na opakovaný pokus sebevraždy a okolností, že obviněný byl již sedmkrát odsouzen. Současně navrhl, aby byla vyžádána zpráva lékaře NVÚ o pokusu sebevraždy. Z výpisu z rejstříku trestů je patrné, že obviněný byl celkem sedmkrát odsouzen a z toho třikrát ve věku mladistvých, přičemž k odsouzení došlo v poměrně krátkých časových úsecích za sebou.

Obvodní soud odůvodnil zamítnutí návrhu na zkoumání duševního stavu obviněného v podstatě tím, že z osobního styku s obviněným zjistil, že jeho chování nemá nejmenší stopy nějaké duševní choroby a že mu šlo zřejmě o prodloužení trestního řízení z obavy před vysokým trestem.

Návrhu na doplnění řízení v tomto směru nevyhověl ani odvolací soud. Své stanovisko k námitkám obviněného odůvodnil v rozhodnutí tím, že z jednání a vystupování obviněného před soudem je patrné, že nejde u něho o nějakou duševní chorobu nebo podezření z ní. Rovněž neprovedl ani navrhovaný důkaz vyžádáním lékařské zprávy o pokusu sebevraždy obviněného ve výkonu trestu.

Tato odůvodnění obou soudů jsou však jen laickou úvahou a dohadem, který není založený na odborných vědomostech ani na vykonaných důkazech.

V případě, že určité okolnosti nasvědčují tomu, že obviněný může trpět duševní chorobou, která v době činu vylučovala anebo snižovala jeho přičetnost, je soud povinen tuto okolnost jako základní podmínku trestní odpovědnosti pachatele anebo jako okolnost významnou pro rozhodnutí o trestu, případně o ochranném léčení, objasnit.

Okolnosti, které uváděl obviněný, zejména dvojnásobný pokus o sebevraždu, jsou takové povahy, že v případě jejich pravdivosti by mohly vzbuzovat podezření o existenci duševní poruchy obviněného, vylučující nebo snižující jeho přičetnost. Bylo proto povinností obvodního soudu, aby obhajobu obviněného o této závažné okolnosti prověřil, řízení doplnil vyžádáním zprávy z NVÚ, kde si obviněný odpykával poslední tresty, zda skutečně se pokusil o sebevraždu a za jakých okolností k tomu došlo, a podle výsledku pak rozhodl o potřebě vykonání důkazu přezkoumáním duševního stavu dvěma znalci psychiatry podle § 116 a násl. tr. ř. Potřebnost vykonání tohoto důkazu byla odůvodněna nejen podezřením, že obviněný trpí duševní poruchou, která by mohla vyloučit jeho přičetnost, ale také podezřením z takové duševní poruchy, která by přičetnost obviněného jen snižovala. I tato okolnost má podstatný vliv na rozhodnutí soudu o trestu, případně o nařízení ochranného léčení. V daném případě by pak i tato posléze uvedená okolnost měla významný vliv pro právní posouzení, zda je splněna materiální podmínka, aby obviněný mohl být uznán vinným, že trestné činy spáchal jako zvláště nebezpečný recidivista podle § 41 písm. b) tr. zák.

Svůj právní závěr, že obviněný se trestných činů dopustil jako zvláště nebezpečný recidivista podle § 41 písm. b) tr. zák., odůvodnil obvodní soud jenom paušálně tím, že obviněný byl častokrát v minulosti odsouzen k nepodmíněným trestům odnětí svobody pro činy téže povahy a tím, že od jeho propuštění z posledního trestu uplynula krátká doba. Městský soud ve svém usnesení doplnil toto odůvodnění tím, že obviněný byl již od r. 1958 nejméně čtyřikrát pro trestnou činnost proti majetku odsouzen k nepodmíněným trestům odnětí svobody a nedlouho po odpykání posledního trestu se znovu dopustil závažné trestné činnosti téže povahy, což velmi zvyšuje společenskou nebezpečnost jeho jednání.

Vzhledem k závažným důsledkům, které zákon spojuje s výrokem o vině zvláště nebezpečným recidivistou podle § 41 písm. b) tr. zák., je vždy nutné, aby si soud co nejpečlivěji objasnil všechny okolnosti nutné pro posouzení, zda jsou splněny zákonné vztahy tohoto právního posouzení a zejména i materiální podmínka spočívající v tom, že uvedené okolnosti, tj. soustavné páchaní

trestných činů téže povahy a předchozí potrestání pro svou závažnost podstatně zvyšují stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Skutečnost, že zákon mezi takové okolnosti příkladmo zahrnuje délku doby od posledního odsouzení, nezabývá soud povinnosti, aby objasnil s náležitou péčí i všechny okolnosti další, které jsou pro takový právní závěr rozhodné a aby také při hodnocení důkazů se zabýval těmito okolnostmi.

Z odůvodnění rozhodnutí soudu je patrné, že soud vycházel pouze ze skutečnosti, že obviněný byl již minimálně čtyřikrát potrestán za majetkové trestné činy a že od posledního odsouzení uplynula pouze kratší doba. Vůbec se však nezabýval povahou předchozích trestných činů, stupněm nebezpečnosti těchto činů pro společnost, pohnutkou k jejich spáchání. Z odůvodnění také není patrné, zda soud přihlížel k tomu, jaký způsob života obviněný vedl mezi jednotlivými odsouzeními. Obvodní soud měl před svým rozhodnutím doplnit řízení vyžádáním posudků z pracovišť, kde byl obviněný zaměstnán a z místa trvalého bydliště, případně provést další důkazy k náležitému objasnění okolností týkajících se osoby pachatele a jeho předchozího života.

Teprve po náležitém objasnění všech výše uvedených okolností a po jejich pečlivém zhodnocení, bude mít soud spolehlivý podklad pro závěr, zda se obviněný trestných činů dopustil jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 písm. b) tr. zák. a současně i podklad pro uložení trestu, který by odpovídal všem zákonným hlediskům a mohl splnit výchovný účel (§ 23, 31 tr. zák.).